

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. การบริหารการอาชีวศึกษา
2. แนวคิดและทฤษฎีการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 หลักการและแนวคิดพื้นฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 การประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา
 - 2.4 หลักการการประกันคุณภาพภายใน
3. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 3.1 ด้านการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
 - 3.2 ด้านการประเมินตนเองของสถานศึกษา
 - 3.3 ด้านการรายงานการประเมินตนเอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการอาชีวศึกษา

การศึกษาเป็นระบบหนึ่งในระบบของสังคม ส่วนการอาชีวศึกษาเป็นระบบย่อยของการศึกษา การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมุ่งให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในด้านนี้ ได้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต การแปรรูปและการจำหน่าย

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ในด้านการศึกษาที่จะช่วยให้บุคคลได้ค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อใช้ในการทำงานและประกอบอาชีพ นอกจากนี้การอาชีวศึกษายังหมายถึงการมุ่งผลิตกำลังคน โดยมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาทางด้านเทคนิคศึกษามีคุณภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ให้แก่ชาติ กำลังคนที่ผลิตโดยการอาชีวศึกษามีหลายระดับ ดังนี้ 1) กำลังคนระดับกึ่งฝีมือ 2) กำลังคนระดับช่างฝีมือ 3) กำลังคนระดับช่างเทคนิค 4) กำลังคนระดับช่างเทคนิคชั้นสูง

การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาทั่วไป ในแง่ที่ว่าเป็นการศึกษาเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพ ในการจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ความสามารถ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างอุปนิสัยที่ดีและจำเป็นในการทำงาน

สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก

สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 8 จังหวัด ได้แก่ ดังนี้ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งในแต่ละจังหวัดมีสถานศึกษาสามารถจำแนกตามประเภทวิทยาลัย ได้ดังนี้

1. วิทยาลัยเทคนิค เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรระยะสั้น รองรับการศึกษาโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แก่ประชาชน โดยจะสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ด้านช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม โดยมีสถานศึกษา 13 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยเทคนิคนครนายก วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีน วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์ วิทยาลัยเทคนิคตราด วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด และวิทยาลัยเทคนิคระยอง มีจำนวนผู้บริหาร 59 คน ข้าราชการครู 751 คน ครูพิเศษสอน 371 คน

2. วิทยาลัยการอาชีพ มีสถานศึกษา 13 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยการอาชีพกบินทร์บุรี วิทยาลัยการอาชีพนครนายก วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น วิทยาลัยการอาชีพองครักษ์ วิทยาลัยการอาชีพบางปะกง วิทยาลัยการอาชีพบางละมุง วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม วิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม วิทยาลัยการอาชีพพานทอง วิทยาลัยการอาชีพแกลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษายายอาม วิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่ และวิทยาลัยการอาชีพสอยดาว มีจำนวนผู้บริหาร 44 คน ข้าราชการครู 83 คน ครูพิเศษสอน 272 คน เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งดังนี้

2.1 เพื่อจัดการสอนฝึกทักษะพื้นฐานวิชาชีพทั้งหมดวิชาบังคับและวิชาเลือก ตามหลักสูตรมัธยมปลาย พ.ศ.2542 ในสาขาวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปกรรมและเกษตรกรรม

2.2 เพื่อจัดการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชนตามความต้องการของท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านวิชาชีพ

2.3 เพื่อจัดการสอนวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

2.4 เพื่อจัดการสอนวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

3. วิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ สำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไปให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น มีสถานศึกษา 6 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทรา วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างตราด วิทยาลัยสารพัดช่างระยอง และวิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี มีจำนวนผู้บริหาร 21 คน ข้าราชการครู 65 คน ครูพิเศษสอน 108 คน

4. วิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในประเภทวิชาพาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม ให้ได้คุณภาพมาตรฐานและเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ มีสถานศึกษา 2 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี มีจำนวนผู้บริหาร 10 คน ข้าราชการครู 128 คน ครูพิเศษสอน 56 คน

5. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีสถานศึกษา 3 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี มีจำนวนผู้บริหาร 9 คน ข้าราชการครู 139 คน ครูพิเศษสอน 11 คน เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ให้เป็นกำลังคนการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ

5.1 เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพแก่เยาวชนในภาคเกษตรและเกษตรกรรม โครงการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาชนบท เป็นการยกระดับการศึกษาของประชากรภาคเกษตรให้สูงขึ้น

5.2 เพื่อจัดการศึกษา 12 ปี ให้กับบุตรหลานเกษตรกรและชาวชนบทตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต อันเป็นการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของประชาชน ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

5.3 เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการเกษตร เป็นการเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ด้านวิชาการแก่เกษตรกร

5.4 ให้บริการวิชาการและข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร การจัดการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกำลังคนในภาคเกษตรและชนบท ให้ก้าวทันการเปลี่ยนของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในยุคการค้าเสรี

5.5 เพื่อสร้างกำลังคนด้านการเกษตรที่มีศักยภาพรองรับการผลิตทางภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ผู้นำในการผลิตทางการเกษตร และเป็นผู้นำในการผลิตอาหารของโลกในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

สงบ ลักษณะ (2541) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการ การวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา (2540 อ้างถึงใน พงศ์วัช วิวงศ์, 2546) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า จะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สถิตา จันทร์แจ้ง (2543) ได้ให้ความหมายของการคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดยกระบวนการดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อุทุมพร จามรมาร (2541) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกหรือระบบการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบภายในและภายนอก โดยมีการใช้เกณฑ์ตัดสินเพื่อหาระดับคุณภาพ

ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษามีแนวทางและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

2. หลักการและแนวคิดพื้นฐานในการประคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ประชาชน และสังคม ในคุณภาพนักเรียนว่านักเรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีหลักการและแนวคิดดังนี้ (ทรงศรี ดุ่นทอง, 2542)

2.1 การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (Child-Centered Development)

เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวง และยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้นเอื้ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพ และมีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management)

เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการผลิต (Product Center) ที่สามารถสร้างผลผลิต คือผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ การบริหารจัดการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และเป็นการเสริมสร้างพลังให้โรงเรียน ประชาชน และชุมชน ร่วมกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

2.3 การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration)

เป็นแนวคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชน ที่ทุกคนทุกหน่วยงานของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคลากรทุกคน และกับสังคมโดยรวม การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน โดยแนวความคิดนี้เชื่อว่า การให้ทุกคนทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้เกิดความรู้สึก ความเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2.4 การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education)

เป็นแนวคิดที่มุ่งคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดได้แก่ โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้นนี้ จะทำให้เขาเกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา

ให้ตอบสนองตามความต้องการของเขา และมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับ ศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชนในที่สุด

2.5 การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวความคิดที่ทำให้โรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง มาตรฐานการศึกษา หรือผลลัพธ์อันเกิดจากการตัดสินใจของโรงเรียนเอง ซึ่งสามารถให้ผู้ปกครอง ประชาชน และสังคมตรวจสอบได้เพื่อเป็นหลักการประกันคุณภาพการศึกษา ประกันการสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ประชาชน และสังคมได้อย่างแท้จริง

3. การประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา

สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ได้แบ่งระบบการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก

3.1 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา จะต้องประกอบด้วย ส่วนสำคัญดังนี้

3.1.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ประกอบด้วย

3.1.1.1 การกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา ตัวบ่งชี้คุณภาพ และเกณฑ์การประเมิน

3.1.1.2 การพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐาน เป็นการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนต่าง ๆ เพื่อกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.1.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Internal Audit) โดยการทำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน เป็นการกำหนดระบบการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

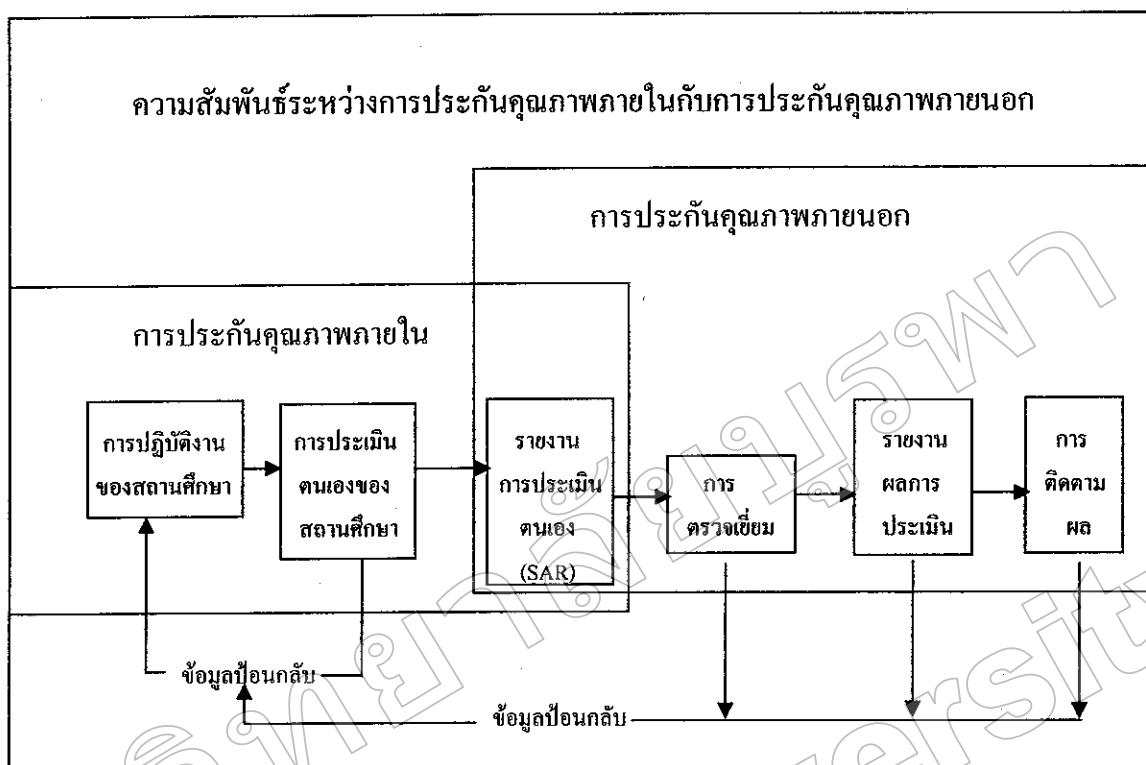
3.1.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อ 3.1.1 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนหนึ่งเป็นการประเมินคุณภาพภายในโดยหน่วยงานที่กำกับดูแล หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเป็นการประกันคุณภาพภายใน และอีกส่วนหนึ่งเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพภายนอก

3.2 ระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพ 2 ระบบ ดังนี้

3.2.1 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่ทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงาน

อย่างมีทิศทาง โดยการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษาเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ต้องมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อให้มีการตรวจสอบในสิ่งที่สถานศึกษาได้วางแผนไว้ในแต่ละปี มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือสถานศึกษา จะได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลาโดยใช้กระบวนการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) และการปรับแผนการปฏิบัติงาน (Act)

3.2.2 การประกันคุณภาพภายนอกเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ การอาชีวศึกษา ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกคือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารับรอง/แต่งตั้ง เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน และเป็นการตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายในหรือ การประเมินตนเองของสถานศึกษา ฉะนั้นหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานที่กำหนด ควรให้ สอดคล้องต่อเนื่องกัน เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่ต้องการ

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก

4. หลักการการประกันคุณภาพภายใน

4.1 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อาจใช้แนวทางได้หลายแบบ เช่น ระบบการประกันคุณภาพสากล 9000 (ISO 9000) ระบบควบคุมคุณภาพ (Quality Control: QC) ระบบการจัดการคุณภาพรวม (Total Quality Management: TQM) ในกรณีถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการในสถานศึกษาอยู่แล้ว และใช้วงจรการบริหารเป็นแนวทางในพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

การพัฒนาคุณภาพภายในของสถานศึกษาดังกล่าวต้องคำนึงถึงการผสมผสาน กำลังกาย กำลังใจ สติปัญญา ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประเมิน ซึ่งถือว่าการประเมินเพื่อพัฒนาและผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นก็คือ เกิดผลดีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2 การเตรียมการก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การเตรียมการของสถานศึกษาก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ควรเริ่มที่การเตรียมบุคลากรของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

4.2.1 การเตรียมความพร้อมด้านความตระหนักที่มีต่อการประกันคุณภาพ

การศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและประกันคุณภาพภายนอก โดยเฉพาะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ที่บุคลากรทุกคนจะต้องปฏิบัติเป็นปกติอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ จึงควรต้องหาข้อมูลในสถานศึกษาของตนเองว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพมากน้อยแค่ไหน ถ้ายังมีบุคลากรไม่เข้าใจ สถานศึกษาควรจะได้มีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่พอใจของคณะกรรมการพัฒนาสถานศึกษา ขณะเดียวกันควรมีการสร้างบุคลากรแกนนำในการประกันคุณภาพภายใน พร้อมกับมีการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพทุกคน

4.2.2 การมอบหมายความรับผิดชอบ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงานหรือ

คณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา บุคลากรทุกคนให้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบแต่ละมาตรฐาน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสม คณะกรรมการแต่ละชุดควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานด้านผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย นอกจากนี้คณะกรรมการชุดดังกล่าว จะต้องร่วมกันออกแบบหรือสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลการดำเนินงานและเขียนรายงานการประเมินตนเอง

4.3 การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการในขั้นนี้ถือว่าเป็นงานที่สำคัญมาก หลังจากการเตรียมความพร้อมของบุคลากรแล้วจะต้องเริ่มดำเนินการต่อไป ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ 4 ขั้นตอน คือ วางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการพัฒนาปรับปรุง (Act) รายละเอียดของแต่ละขั้นมีดังนี้

4.3.1 วางแผน (Plan) เป็นการเริ่มต้นจากความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในและ

ภายนอกสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน และตัวบ่งชี้สำหรับการประกันคุณภาพภายใน แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา งบประมาณ และทรัพยากรที่ต้องใช้ สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาว แผนระยะยาว ได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนยุทธศาสตร์ เป็นแผนที่ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งหมดของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำคัญกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3-5 ปี จากแผนระยะยาวดังกล่าวนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งเป็นแผนระยะสั้นใน 1 ปี จากแผนปฏิบัติการประจำปีอาจจะมีการจัดทำแผนย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน แผนพัฒนาอาคาร

สถานที่ แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ เป็นต้น เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในแล้ว ก็นำมาตรฐานที่กำหนดมาจัดเรียงลำดับความสำคัญตามความจำเป็น เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และระยะเวลา ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานในทุก ๆ ขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อจากนั้นเป็นขั้นของการกำหนดวิธีปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงความสำเร็จของกิจกรรมนั้น กิจกรรมทั้งหลายควรมีการกำหนดให้เหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณ บุคคล ช่วงเวลา และลักษณะงาน โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน กับกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ ควรมีความสมดุล อีกทั้งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน

4.3.2 การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหากการวางแผนของหน่วยงานทำได้ดีและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งปัจจัยเกี่ยวข้องอื่น ๆ แล้ว อาจพยากรณ์ได้ว่างานนั้นสำเร็จไปแล้วร้อยละ 50 ของงานทั้งหมด ดังนั้นในขั้นนี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะให้การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือทรัพยากรที่เพียงพอ ให้มีการกำกับติดตาม ให้ขวัญกำลังใจกับผู้ได้บังคับบัญชาทั้งในระดับรายบุคคลหรือระดับกลุ่ม นอกจากนั้นในกรณีที่ผู้บริหารสามารถให้การนิเทศกับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จะเป็นการดียิ่งยิ่ง โดยเฉพาะงานการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินงานไปอย่างเหมาะสมมากที่สุด ในกรณีที่ท่านไม่สามารถให้การนิเทศได้ด้วยตนเอง อาจจะเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้การนิเทศแทน หรือส่งบุคลากรของสถานศึกษาไปรับการอบรมในเรื่องที่ยังไม่มีความรู้หรือไม่เชี่ยวชาญเพียงพอ

4.3.3 การตรวจสอบประเมินผล (Check) การประเมินผลที่กระทำได้อย่างเหมาะสมจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับการจัดทำสารสนเทศสำหรับการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป นอกจากนั้นยังมีการฝึกฝนการประเมินตนเองของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความชำนาญขึ้น การประเมินจะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดกรอบการประเมินว่าจะประเมินอย่างไร ใครเป็นผู้ประเมิน ระยะเวลาการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ การวิเคราะห์ การเขียนรายงาน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้เป็นกรอบสำหรับการทำประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล จะต้องมีการสำรวจเบื้องต้นก่อนว่ามีใครจัดทำไว้แล้วบ้างหรือไม่ สอดคล้องกับบริบทการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มากน้อยแค่ไหนสามารถนำมาใช้จริง แต่หากไม่มีเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม บุคลากรในสถานศึกษาที่รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพภายในจะต้องร่วมมือกันในการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลขึ้นเอง ให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเก็บ ใช้ได้สะดวกและบุคลากรส่วนใหญ่

สามารถเข้าใจได้ง่าย ตัวอย่างของเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบตรวจสอบรายการหรือแบบประเมิน เป็นต้น การสร้างเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และมีระบบการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดี ย่อมจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินตามตัวบ่งชี้แต่ละมาตรฐาน และนำมาวิเคราะห์ทั้งระดับรายละเอียดย่อย ๆ เป็นรายบุคคล รายกิจกรรม หรือโครงการกับการวิเคราะห์ในภาพรวมของแต่ละมาตรฐานทั้งหมดรวมเป็นภาพของสถาบันหรือสถานศึกษาทำการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ประเมินผลในแต่ละมาตรฐานจากค่าฐานนิยมของการประเมินตามตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน และสรุปผลในภาพรวมของการดำเนินการประกันคุณภาพของสถาบันจากมาตรฐานทั้งหมด ตามลำดับ

4.3.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) หลังจากประเมินผล

การดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานการประเมินของสถานศึกษา สถานศึกษาควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยของตนเองในแต่ละมาตรฐาน และพิจารณาว่าเกี่ยวข้องกับบุคลากรที่รับผิดชอบกลุ่มใดหรือคนใดบ้าง จัดการประชุมบุคลากรของสถานศึกษาแล้วแจ้งผลการวิเคราะห์รายงานการประเมินให้ทราบ อาจจะแจ้งผลในภาพรวมแล้วเรียกพบเป็นกลุ่มเฉพาะเพื่อชี้แจงในรายละเอียดอีกครั้ง และควรย้าให้บุคลากรทุกคนได้ทราบว่าการดำเนินการประกันคุณภาพต้องทำอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ใดหรือมาตรฐานใดที่สถานศึกษาดำเนินการแล้วอยู่ในระดับดี ก็มีได้หมายความว่าในปีถัดไปสถานศึกษาจะต้องไม่ทำกิจกรรมเหมือนกับปีที่ผ่านมาอีก แต่คงต้องมาร่วมกันพิจารณาใหม่ว่าจะต้องรักษาผลการดำเนินการในระดับนี้ไว้ได้อย่างไร โครงการใด กิจกรรมประเภทใด ที่จะต้องคงไว้หรือถ้าจะพยายามทำให้เกิดผลดีที่สุดจะต้องดำเนินการอย่างไร จะต้องวางแผนปรับปรุงแก้ไขส่วนใด ส่วนมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่สถานศึกษาดำเนินการได้อยู่ในระดับพอใช้ ผู้รับผิดชอบจะต้องวางแผนพัฒนาปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้ดีขึ้นในปีต่อไป สำหรับมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่สถานศึกษายังทำได้ไม่ดี คือต้องปรับปรุงแก้ไขหรืออาจกล่าวว่าเป็นจุดอ่อนของสถานศึกษาซึ่งจะต้องดำเนินการปรับปรุงเป็นอันดับแรก ส่วนจะดำเนินการในมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ใดก่อนนั้นคงต้องมาวิเคราะห์ความจำเป็นเร่งด่วน เมื่อบุคลากรผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการวางแผนพัฒนาปรับปรุงส่วนที่ตนเองรับผิดชอบแล้วก็ควรจะได้มีการนำแผนของแต่ละมาตรฐานหรือแต่ละกลุ่มมาพิจารณาร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการในภาพรวมของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงเวลา บุคลากร งบประมาณ โครงการ หรือกิจกรรมใดที่สามารถบูรรวมกันได้ ก็นำมาปรับแผนจัดร่วมกัน จะทำให้แนวทางการปฏิบัติตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทุกฝ่ายได้รับรู้ร่วมกัน

4.4 การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

หลังจากที่สถานศึกษาได้ประเมินผลการดำเนินการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดแล้วสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ตามพระราชบัญญัติการศึกษา เรียกว่ารายงานประจำปี ซึ่งสถานศึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลหลักฐานการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไป เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เนื้อหาสาระในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ควรประกอบด้วยดังนี้

4.4.1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร เป็นสรุปย่อรายละเอียดทั้งข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา วิธีดำเนินการ ผลการดำเนินการ ผลการประเมิน และแนวทางการแก้ปัญหา อย่างย่อ ๆ ประมาณ 3-5 หน้า มีลักษณะคล้ายบทคัดย่อวิทยานิพนธ์

4.4.2 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติการก่อตั้งหรือความเป็นมา สถานที่ตั้ง สังกัด หลักสูตร ประเภทและสาขาวิชาที่เปิดสอน ระดับที่เปิดสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลบุคลากร นักเรียนนักศึกษา งบประมาณ รางวัลหรือผลงานที่สถานศึกษาภาคภูมิใจ รวมทั้งข้อมูลผู้ปกครอง สภาพชุมชนที่อยู่โดยรวมของสถานศึกษา ความยาวประมาณ 3-5 หน้า

4.4.3 ข้อมูลแสดงวิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และแผนงานของสถานศึกษา ความยาวประมาณ 3-5 หน้า

4.4.4 วิธีดำเนินการ ผลการดำเนินการและผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โดยแต่ละตัว ควรรายงานร่องรอยของความตระหนัก (Awareness) ความพยายาม (Attempt) ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ (Achievement) ประเมินผลแต่ละตัวบ่งชี้และประเมินในภาพรวมของมาตรฐานทุกมาตรฐาน ตามลำดับ

4.4.5 สรุปผลการประเมินรายมาตรฐานแต่ละด้าน กล่าวคือ ด้านผู้สำเร็จการศึกษา และผู้เรียน ด้านกระบวนการและปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เจือจางที่นำไปสู่ความสำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งสาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุง

4.4.6 ภาคผนวก เป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็น เช่น วิธีการและเครื่องมือที่ใช้คำสั่งแต่งตั้งกรรมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรเป็นคณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสรุปผลข้อมูล การวิเคราะห์ การเขียนรายงาน การใช้ภาษาเหมาะสม และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อาจไม่จำเป็นต้องให้สิ้นสุดปีการศึกษา แต่จะรวบรวมข้อมูลและเขียนรายงานไว้เป็นระยะ มีการจัดทำฉบับร่าง

เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ หลังจากนั้นจึงเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และเสนอต้นสังกัดเป็นลำดับต่อไป

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่จะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานอย่างมีทิศทาง โดยกรกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จการประกันคุณภาพภายในมีดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

1.1 การเตรียมความพร้อม การดำเนินการขั้นตอนนี้ เป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรอื่น ๆ และกำหนดผู้รับผิดชอบรวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1.1 ความพร้อมด้านบุคลากร เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน แรงจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้บุคลากรทุกคนทราบและจัดบุคลากรรับผิดชอบประเมินมาตรฐานตามตัวบ่งชี้

1.1.2 ความพร้อมด้านทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องจัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพภายใน สื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการประมวลผล เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการประเมินที่เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ (แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสังเกต ฯลฯ) ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการประกันคุณภาพภายในไว้โดยเฉพาะ รวมถึงสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นระบบในการดำเนินงาน

1.1.3 การกำหนดผู้รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรทุกคน แต่การแต่งตั้งคณะทำงาน โดยเฉพาะจะทำให้การดำเนินงานคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะในส่วนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และสรุปผลในภาพรวมของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด อันได้แก่

1.1.3.1 คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่พิจารณากำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้และการประกันคุณภาพภายในจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี กำหนดคณะทำงานเพื่อดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

1.1.3.2 คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน มีหน้าที่วิเคราะห์มาตรฐาน จัดทำคู่มือ ใบบาง คู่มือกำกับติดตามและเขียนรายงานการประเมินตนเอง

1.1.3.3 คณะทำงานประกันคุณภาพภายใน รับผิดชอบการประเมินตาม มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง วัตถุประสงค์และประเมินผล มีเจตคติที่ดี มีแรงจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพภายใน มีความรู้ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ การประมวลผลข้อมูลที่จัดเก็บและการเขียนรายงาน มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีภาวะผู้นำ รอบรู้ภาระงานของสถานศึกษา และเข้าใจมาตรฐาน การอาชีวศึกษาเป็นอย่างดี องค์กรประกอบคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยบุคคลและมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่เป็นประธาน กรรมการ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าแผนกวิชา ตัวแทนผู้ปกครอง/ชุมชน ตัวแทนนักเรียน/ศิษย์เก่า หัวหน้างานวิจัย/วัดผลประเมินผล มีบทบาท หน้าที่เป็นกรรมการ หัวหน้างานวัดผลประเมินผล/งานวิจัย หัวหน้างานศูนย์ข้อมูล มีบทบาทหน้าที่ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

1.2 กลยุทธ์การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา

- 1.2.1 คณะกรรมการบริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน
- 1.2.2 กระจายความรับผิดชอบให้ทุกคนมีส่วนร่วม
- 1.2.3 ให้ส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการนิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และขวัญกำลังใจคณะกรรมการ
- 1.2.4 มีการกำกับติดตาม และรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่อง

1.3 การศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในไม่ใช่เป็นการทำงานที่เพิ่มภาระให้แก่บุคลากร ในสถานศึกษา แต่เป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำและถือเป็นส่วนหนึ่งของการงานปกติที่ต้องมี การตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงตนเองตลอดเวลา ซึ่งสถานศึกษาได้ทำอยู่ตลอดเวลา แต่อาจ ไม่ได้มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้นก่อนทำการประเมินจะต้องศึกษาสภาพและ ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าอยู่ในสภาพใด จุดใด โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่แล้ว รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าควรกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางใด ในอนาคต โดยสถานศึกษาจัดทำคำสั่งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าประชุม

1.4 การทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษากับสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในนั้น จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน โดยสถานศึกษาจะต้องเชิญบุคลากรทุกคนเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันและทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต โดยยึดแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นหลัก และควรวิเคราะห์นโยบาย/โครงการของตนเองว่าสอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษามากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ตรงกันของบุคลากร ดังนี้ จัดทำคำสั่งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าประชุมทุกคน จากนั้นจัดทำวาระการประชุม นโยบายคุณภาพ เอกสารประกอบการประชุม แล้วดำเนินการประชุมทำความเข้าใจนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาตรฐานการอาชีวศึกษา และสรุปข้อตกลงแนวปฏิบัติ จัดทำรายงานการประชุม

1.5 มาตรฐานการอาชีวศึกษาและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรทุกคนรับผิดชอบในการประเมินสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษากำหนด เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน โดยให้บุคลากรศึกษามาตรฐานที่รับผิดชอบทั้งตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน รวมทั้งสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่รับผิดชอบ

1.6 การกำหนดกรอบการประเมิน

เป็นการกำหนดแนวทางในการประเมินผลภายใน ว่ามีกระบวนการดำเนินงานอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ และควรดำเนินการเมื่อใด

1.7 การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

เป็นการกำหนดเกณฑ์การตัดสินการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ซึ่งต้องทำอย่างเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดเกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.8 การกำหนดวิธีการที่ใช้ในการประเมิน

เป็นการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมิน และแหล่งผู้ให้ข้อมูล

1.9 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.10 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา

เป็นการนำผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ช่วยในการหาแนวทางการพัฒนาตนเองในส่วนที่ต้องแก้ไข โดยการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

1.11 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา

เป็นการหาวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาค้นหาทางช่วยตนเองก่อน ในการนี้การแก้ปัญหาอยู่นอกเหนือความสามารถของสถานศึกษาก็อาจหาแนวทางอื่น เช่น การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.12 การทำรายงานการประเมินตนเอง

เป็นการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมได้รับการตรวจสอบการประเมินภายนอกเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

1.13 การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง

เป็นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ครู-อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพในสถานศึกษาเป็นการตรวจสอบการดำเนินการขององค์กร เพื่อตัดสินใจงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือเป็นไปตามความหวังของหน่วยงานหรือไม่ โดยใช้การประเมินตรวจสอบ ดังนั้นการประเมินที่ดีจะนำไปสู่การประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพก่อนที่จะให้องค์กรภายนอกเข้ามาตรวจสอบและรับรองมาตรฐานต่อไป

2. ด้านการประเมินตนเองของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาของผู้ประเมินจะดำเนินการตรวจไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านผู้สำเร็จการศึกษาของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 18 ตัวบ่งชี้ ในการตรวจประเมิน ผู้ประเมินจะตรวจประเมินจากรายละเอียดแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 มาตรฐานด้านผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้เชิงวิชาการ มีทักษะในวิชาชีพ และทักษะชีวิตอันส่งผลต่อการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ 1.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์สำเร็จการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 1.2 ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ (Competency Profile) ในสาขาวิชา
ที่เรียน

ตัวบ่งชี้ 1.3 ได้งานทำในสถานประกอบการ/ ประกอบอาชีพอิสระ หรือศึกษาต่อ
ภายใน 1 ปี

ตัวบ่งชี้ 1.4 ผู้ประกอบการ/ หัวหน้าหน่วยงาน ที่รับผู้สำเร็จการศึกษาเข้าทำงานมี
ความพึงพอใจทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ในทักษะพื้นฐาน ทักษะในการปฏิบัติงาน
และพัฒนาตนเองในวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 2.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละหมวดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรของ
สาขาวิชาที่เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวบ่งชี้ 2.2 ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพของสาขาวิชาที่เรียนในแต่ละระดับ

ตัวบ่งชี้ 2.3 ประยุกต์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพได้
อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 2.4 สามารถศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอก
สถานศึกษาด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ 2.5 มีความรู้และทักษะในการใช้ภาษา และเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็น
ต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีความรักในอาชีพและเป็นสมาชิก
ที่ดีของสังคม

ตัวบ่งชี้ 3.1 มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีวินัยในการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้ 3.2 รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ 3.3 มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความภูมิใจ และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
ที่เรียน

ตัวบ่งชี้ 3.4 มีพฤติกรรมที่หลักเลียง และไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด และอบายมุข

ตัวบ่งชี้ 3.5 มีส่วนร่วมในกิจกรรม/ โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาชุมชน
สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานศึกษา

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร จัดระบบเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับสถานประกอบการ ชุมชน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ 4.1 จัดผู้สอนและบุคลากรต่าง ๆ ได้ตรงกับคุณวุฒิและประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ 4.2 จัดระบบความร่วมมือ ประสานงานระหว่างสถานศึกษาภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษาในการร่วมมือการจัดการศึกษา และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ 4.3 จัดระบบความร่วมมือ ประสานงานกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและระบบปกติ

ตัวบ่งชี้ 4.4 จัดหาผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนและท้องถิ่น ให้ความรู้ในสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมีการประเมินผลตามสภาพจริง

ตัวบ่งชี้ 5.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับสาระมาตรฐาน และตัวผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 5.2 จัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ตัวบ่งชี้ 5.3 ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 5.4 กำหนดระบบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพในแต่ละสาขาวิชา

ตัวบ่งชี้ 5.5 ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายโดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีระบบการจัดการบริหารที่มีประสิทธิภาพตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ 6.1 จัดระบบการบริหารงานสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ 6.2 จัดระบบการบริหารงบประมาณที่มุ่งประสิทธิผลและมีระบบตรวจสอบได้

ตัวบ่งชี้ 6.3 จัดการบริหารบุคลากร มีการมอบหมายได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านปริมาณและความสามารถ

ตัวบ่งชี้ 6.4 มีนโยบาย ปรัชญา และมาตรการในการจัดการอาชีวศึกษา มีความเป็นเอกลักษณ์ทางวิชาชีพที่ชัดเจน

ตัวบ่งชี้ 6.5 มีการวางแผนใช้กลยุทธ์ในการดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการส่งเสริมการทำงานงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ เผยแพร่สู่สาธารณชน และนำไปพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ

ตัวบ่งชี้ 7.1 จัดทำนวัตกรรม โครงการ งานวิจัยในชั้นเรียน งานวิจัยสถาบัน วิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ งานประเมินผล และบทความทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้ 7.2 เผยแพร่งานสู่สาธารณชน รวมทั้งในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม และมีการนำผลงานมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ

ตัวบ่งชี้ 7.3 มีการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาผู้สอน บุคลากร และผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถทำนวัตกรรม โครงการ งานวิจัยในชั้นเรียน งานวิจัยสถาบัน งานประเมินผล และบทความทางวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้ 7.4 จัดหาแหล่งความรู้ และแหล่งเงินทุน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนแก่บุคลากรในการทำนวัตกรรม โครงการ งานวิจัยในชั้นเรียน งานวิจัยสถาบัน งานประเมินผล และบทความทางวิชาการ

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการบริการทางวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ 8.1 จัดกิจกรรม/ โครงการ ส่งเสริมความรู้และทักษะทางวิชาชีพเพื่อการประกอบอาชีพ และการพัฒนาเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ 8.2 จัดกิจกรรม โครงการ ที่ให้บริการแก่ชุมชน และท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 8.3 ร่วมมือกับชุมชน และท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี และเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ รวมถึงความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 9.1 จัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน พื้นที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับวิชาที่เรียน และการฝึกปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างสูงสุด

ตัวบ่งชี้ 9.2 จัดระบบความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงาน

ตัวบ่งชี้ 9.3 จัดหาวัสดุฝึก เครื่องมือ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และเหมาะสมเกิด
ประโยชน์สูงสุด

ตัวบ่งชี้ 9.4 จัดการสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สะดวกปลอดภัย สะอาด
และประโยชน์ใช้สอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 10 ผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ และ
ประสบการณ์ในวิชาที่สอน การปฏิบัติหน้าที่ และการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ 10.1 สามารถวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล
ตามสภาพจริง

ตัวบ่งชี้ 10.2 สามารถจัดการนิเทศ และติดตามผลการฝึกอาชีพ และการฝึกงานร่วมกับ
สถานประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ 10.3 ได้รับการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านวิชาชีพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ
จากสถานประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ 10.4 สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ 10.5 เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนมีการพัฒนาหลักสูตรให้
สอดคล้องกับเทคโนโลยีในงานอาชีพและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 11.1 กำหนดนโยบาย และจัดระบบการปฏิบัติงานในการเปิดสอนหลักสูตร
แต่ละระดับ ในสาขาวิชา/ สาขางานที่สอน

ตัวบ่งชี้ 11.2 มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในงาน
อาชีพและสภาพท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 11.3 มีความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงาน ชุมชน และท้องถิ่นใน
การพัฒนาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 11.4 มีการจัดการหลักสูตรที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ตามความต้องการของ
ผู้เรียน/ สถานประกอบการ/ หน่วยงาน/ ชุมชน

มาตรฐานที่ 12 การจัดระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
บริหารการศึกษา และสามารถรับรองการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.1 มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน

ตัวบ่งชี้ 12.2 มีมาตรฐานการอาชีวศึกษาระดับสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.3 มีแผนพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาที่เกิดจากการร่วมมือของทุกฝ่าย

ตัวบ่งชี้ 12.4 มีการประเมินคุณภาพและจัดทำรายงานประจำปีเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ตัวบ่งชี้ 12.5 นำผลการประเมินไปจัดทำข้อมูลทางแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป

2.4 กรอบการประเมิน

การออกแบบการประเมินหรือกรอบการประเมินเป็นแนวทางที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูล แหล่งผู้ให้ข้อมูล ประเภทของเครื่องมือประเมิน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์การตัดสิน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดช่วงเวลาการเก็บข้อมูลและผู้รับผิดชอบการประเมินด้วย เพื่อสอดคล้องกับการติดตามและกำกับผลการประเมินผลภายในของคณะทำงาน

การทำการประเมินผลภายในต้องวางแผนการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน 4 ด้านดังนี้

2.4.1 ผลการประเมินต้องให้ข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินอย่างไร (เช่น ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ) และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองระดับบุคคลได้ จะยังเป็นประโยชน์มากขึ้น

2.4.2 วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่า และเหมาะสม

2.4.3 วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน เช่น ไม่ก่อให้เกิดผลเสียกับผู้ให้ข้อมูล

2.4.4 วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง ให้ข้อมูลที่มีความตรงและเชื่อถือได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องสามารถวัดตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้จริง มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด แหล่งผู้ให้ข้อมูลเชื่อถือได้ ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง วิธีการวิเคราะห์และเสนอผลการประเมินถูกต้อง และผลการประเมินมีความเป็นปรนัย

2.5 วิธีการเก็บข้อมูล/ เครื่องมือ

2.5.1 วิธีการเก็บข้อมูล/ เครื่องมือ ขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูล ข้อมูลประเภทที่มีผู้รับผิดชอบในการประมวลตัวบ่งชี้ นั้น ๆ ในระดับสถานศึกษาอยู่แล้ว ผลการประเมินจึงส่งไปยังคณะกรรมการประเมินผลภายในได้โดยตรง เช่น สถิติของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา เป็นต้น ในขณะที่ข้อมูลบางประการผู้เรียนจะต้องให้ข้อมูลด้วยตนเอง แล้วส่งให้หัวหน้าห้องหรือครูประจำชั้น ซึ่งจะทำได้ผลการประเมินระดับห้องเรียน จากนั้นครูประจำชั้นส่งผลการประเมินในระดับชั้นหรือระดับหมวดวิชา แล้วส่งต่อไปยังคณะกรรมการประเมินผลภายใน ซึ่งจากการประมวลผลทำให้ได้ข้อสรุปประเด็นสถานศึกษา

นอกจากนี้ข้อมูลที่ต้องจัดเก็บมีหลายระดับ ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาวิธีการเก็บให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความรวดเร็ว สะดวก ประหยัดและเหมาะสม และได้ข้อมูลที่ต้องการ วิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมกับตัวบ่งชี้ มีดังนี้

2.5.1.1 การทดสอบ สำหรับตัวบ่งชี้ที่เป็นความรู้หรือตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะแฝง (นามธรรม) เช่น การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การวัดด้านจิตพิสัย

2.5.1.2 การสอบถาม สำหรับตัวบ่งชี้ประเภทความรู้สึกหรือความคิด เช่น การสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุตรหลาน

2.5.1.3 การสังเกต สำหรับตัวบ่งชี้ที่มีพฤติกรรมให้สังเกตเห็นได้ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

2.5.1.4 การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่น สถิติการมาโรงเรียนของนักเรียน (ในการเก็บข้อมูลควรระบุวันที่)

ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจึงได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูล แบบประเมินผลงานหรือเพิ่มผลงาน

2.5.2 เครื่องมือในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษามีหลายหลายประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ส่วนมากเป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต ปัญหาหนึ่งในการทำการประเมินผลภายในสำหรับผู้ไม่คุ้นเคยหรือไม่มีประสบการณ์ในการวิจัยและประเมิน คือการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

2.5.2.1 การกำหนดรูปแบบของคำถาม การสร้างเครื่องมือขึ้น ขั้นตอนสำคัญ คือ การกำหนดรูปแบบของคำถามเนื้อหาสาระที่ปรากฏในเครื่องมือ เครื่องมือที่ดีต้องมีความตรง (Validity) คือ วัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของสิ่งที่ต้องการวัดและมีความเที่ยง (Reliability) คือความคงเส้นคงวาในการวัด คณะผู้ประเมินควรได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง เครื่องมือที่สร้างขึ้นควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและเก็บข้อมูลครบถ้วนในครั้งเดียว เพื่อมิให้ผู้รับกวนผู้ให้ข้อมูลมากเกินไป

2.5.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมินตามมาตรฐาน อาชีวศึกษานั้น จะเน้นที่เครื่องมือมีความเที่ยงตรง หากเครื่องมือมีความตรงแล้วมันก็จะมีความเที่ยงด้วย เราสามารถตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในเรื่องความตรงได้โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามที่ปรากฏในเครื่องมือ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องวัตถุประสงครายข้อ (Item Objective Congruency Index: IOC)

2.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.5.3.1 สถิติที่ใช้หรือการวิเคราะห์ข้อมูล จะขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูล

หากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณทำได้โดยสถิติการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการบรรยาย

แต่ถ้าหากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพอาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในบางตัวบ่งชี้ เช่น บรรยายถึงแหล่งความรู้ในชุมชนที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา เป็นต้น

2.5.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ประเมินสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือทั้งในด้านความเที่ยง ความตรง และคุณภาพด้านอื่น ๆ เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้ประเมิน ก็จะนำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้บริหาร ครู- อาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผลที่ได้จากการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือข้อมูลที่มีรูปแบบกระจัดกระจายยังไม่เป็นระบบ จึงต้องมีการจัดกระทำข้อมูลเหล่านั้นให้เป็น ระบบสารสนเทศ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ กระบวนการจัดกระทำข้อมูลนี้เรียกว่า การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ซึ่งมีจำนวนมาก มาจัดกระทำหรือจำแนก จัดกลุ่ม จัดประเภท คำนวณค่า สรุป และนำเสนอให้อยู่ในรูปที่เหมาะสม และสื่อความหมายได้ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลมี วัตถุประสงค์เพื่อลดข้อมูลหรือสรุปข้อมูลให้อยู่ในรูปที่สามารถแปลความหมาย หรือสื่อความหมายได้ กิจกรรมในการวิเคราะห์ข้อมูลอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล จำนวน ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ว่าข้อมูลจะมีลักษณะอย่างไร จำนวนมากน้อยเพียงใด จะใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยมือหรือด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์มีการดำเนินการ ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูล การจัดข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล

2.5.3.2.1 การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลการประเมินผลภายใน ในแต่ละตัวบ่งชี้เสร็จ ในแต่ละช่วงเวลา ควรรีบดำเนินการตรวจสอบทันทีโดยดำเนินการตรวจสอบดังนี้ ตรวจสอบความ สมบูรณ์ของข้อมูล โดยพิจารณาว่ายังมีข้อมูลใดขาดหายไปบ้าง ผู้ตอบลืมนอบในส่วนใดบ้าง เพื่อ จะได้ตามเก็บข้อมูลที่ขาดตกได้อย่างครบถ้วน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยพิจารณา จากความเป็นไปได้ของข้อมูล

2.5.3.2.2 การจัดทำข้อมูล

หลังจากที่ตรวจสอบข้อมูลถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ก็จะต้องจัดกระทำให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งได้ 2 กรณี คือ กรณีที่ไม่ใช่เครื่องคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล การกระทำข้อมูลจะเป็นการนำข้อมูลมาคำนวณด้วยเครื่องคิดเลขแล้ว สร้างเป็นตารางหรือแผนภูมินำเสนอข้อมูลได้เลย กรณีที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล การกระทำข้อมูลจะเป็นการเตรียมข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ พร้อมทั้งจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญคือ การจัดทำคู่มือการรหัส และการลงรหัสข้อมูลดังตัวอย่างต่อไปนี้

การลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องจัดทำคู่มือการลงรหัส เพื่อความสะดวกในการลงรหัสข้อมูล ในกรณีที่ใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูล

2.5.3.2.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมกับคำถามการประเมิน ผู้ประเมินจะต้องตอบคำถาม 3 ข้อ กล่าวคือ คำถามการประเมินหรือตัวบ่งชี้นั้นมีอะไรบ้าง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นชนิดใดบ้างหรือข้อมูลอยู่ในมาตราวัดระดับใด และสถิติใดที่จะตอบคำถามการประเมินหรือตัวบ่งชี้ได้ดีที่สุด

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในการประเมินผลภายใน อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำได้โดยใช้วิธีการทางสถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น ในการประเมินบางตัวบ่งชี้ หากต้องการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมากับปัจจุบัน อาจใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เช่น การทดสอบค่าวิกฤติ (t-test) การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ลักษณะข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของครู ข้อมูลที่เป็นบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่าง ๆ หรือข้อมูลเชิงคุณลักษณะอื่น ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้เป็นการวิเคราะห์โดยการแปลความหรือตีความข้อมูล โดยใช้หลักเหตุผลหรือกรอบแนวคิดทฤษฎี การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีนี้จำเป็นต้องใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การบรรยาย การดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของผู้ปกครอง การบรรยายสภาพของแหล่งการเรียนรู้ ในชุมชนของสถานศึกษา การบรรยายสภาพความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสร้าง

ทีมงานของผู้บริหาร การบรรยายจุดเด่นด้านผู้เรียนของสถานศึกษา หรือการบรรยายจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

- การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เป็นการนำข้อมูลเชิงปริมาณที่รวบรวมได้มาจัดหมวดหมู่ตีความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณส่วนใหญ่ต้องอาศัยสถิติสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ ประเภทแรกคือ สถิติภาคบรรยายค่าการกระจาย เช่น ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เป็นต้น ประเภทที่สอง สถิติภาคสรุปอ้างอิงในการประเมินของตัวบ่งชี้ หากต้องการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมากับปัจจุบัน อาจใช้สถิติสรุปอ้างอิง เช่น t-test หรือ F-test เป็นต้น

การประเมินภายในสถานศึกษาเป็นการสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อนำมาตัดสินต่อไป ดังนั้นการกำหนดเครื่องมือในการประเมินการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การประเมินจะต้องมีความสอดคล้องกันในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีข้อพิจารณาดังนี้ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ทำการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล ระดับแผนกวิชา หรือในภาพรวมของสถานศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละระดับ ต้องเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อตัดสินสรุปผลตามตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน

2.5.3.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้หลายแบบแล้วแต่ความเหมาะสม เช่น ตารางแจกแจงความถี่ แบบแผนภูมิภาพ แผนภูมิแท่ง แผนภูมิเส้น แผนภูมิวงกลม หรือฮิสโตแกรม เป็นต้น โดยให้ฝ่ายเลขานุการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดว่าจะนำเสนอในรูปแบบใดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2.5.4 เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน หมายถึง ระดับที่ใช้ตัดสิน อาจกำหนดเกณฑ์การตัดสินไว้ 3 ระดับ คือ ระดับดี พอใช้ ปรับปรุง โดยค่าบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละระดับ ให้สถานศึกษากำหนดเองขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในช่วงแรกอาจกำหนดเกณฑ์ค่อนข้างต่ำแล้วปรับให้สูงขึ้นตามความพร้อมของสถานศึกษา หรืออาจกำหนดเกณฑ์ครั้งแรกให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับได้เลย ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นควรจะมีทั้งเกณฑ์ในด้านปริมาณและคุณภาพ

2.5.5 ช่วงเวลาการประเมิน

ช่วงเวลาการประเมินให้ผู้รับผิดชอบกำหนดช่วงเวลาในการประเมินด้วยตนเองว่าควรทำการประเมินในช่วงใดจึงเหมาะสมและสะดวก ประเมินกี่ครั้ง ตัวบ่งชี้บางตัวอาจจะ

ประเมินได้ทุกภาคเรียน หรือภาคเรียนละ 2 ครั้ง (ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความประหยัดและเวลาด้วย) แต่ในตัวบ่งชี้บางตัวอาจประเมินได้เพียงหนึ่งครั้งในรอบปี เป็นต้น

2.5.6 ผู้รับผิดชอบ

ผู้รับผิดชอบ หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการประเมินตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ (ตามคำสั่งวิทยาลัยที่กำหนด)

สรุปได้ว่าการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตรวจไปตามมาตรฐาน การอาชีวศึกษาที่กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านผู้สำเร็จการศึกษาของผู้เรียน ด้านกระบวนการและ ด้านปัจจัย จากนั้นก็จะดำเนินการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขการ ดำเนินงานให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้

3. ด้านการรายงานการประเมินตนเอง

สถานศึกษาเมื่อได้กำหนดแผนการประกันคุณภาพภายใน ภายใต้กรอบมาตรฐาน การประเมินตนเองครบถ้วนตามมาตรฐานในรอบ 1 ปี สถานศึกษาต้องจัดทำรายงานการประเมิน ตนเองในรูปเอกสารที่แสดงขั้นตอนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเสนอให้ สาธารณชนได้ทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542

3.1 หลักการจัดทำรายงาน มีหลักการสำคัญดังนี้

3.1.1 รูปแบบการจัดทำรายงาน ไม่มีรูปแบบตายตัว ให้สถานศึกษาพิจารณาตาม ความเหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3.1.2 เนื้อหาในรายงาน ควรเสนอแบบกระชับ ใช้ภาษาอ่านเข้าใจง่าย นำเสนอ ข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ อาจมีการนำเสนอในรูปแผนภูมิ กราฟ ตาราง ตามความเหมาะสม

3.1.3 เน้นการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 1 ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3.1.4 การนำเสนอข้อมูลอ้างอิง ควรเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการ พิจารณารายละเอียดในรายงาน โดยเน้นหลักฐาน เอกสารอ้างอิง

3.1.5 รายงานควรมีความยาวประมาณ 50-100 หน้า

3.2 องค์ประกอบเนื้อหาในรายงาน รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ จัดทำขึ้นเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.2.1 บทสรุปของผู้บริหาร เป็นข้อมูลของสถานศึกษาทั้งหมดที่สรุปประเด็น สำคัญไว้ มีความยาวประมาณ 3-5 หน้า สำหรับให้ผู้บริหารอ่าน

3.2.2 ข้อมูลพื้นฐาน/ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

3.2.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อสถานศึกษา ที่ตั้ง ที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก สังกัดสถานศึกษา ประวัติ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ระบบโครงสร้างการบริหาร ฯลฯ

3.2.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา ได้แก่ หลักสูตรที่เปิดสอน จำนวนนักศึกษา ฯลฯ

3.2.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์ บุคลากร ได้แก่ จำนวนอาจารย์ บุคลากร วุฒิการศึกษา สาขาที่สอน หน้าที่ความรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน ฯลฯ

3.2.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร ได้แก่ จำนวนอาคาร ห้องเรียน โรงฝึกงาน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการ สนามกีฬา ฯลฯ

3.2.2.5 งบประมาณ ได้แก่ รายรับ รายจ่าย (แหล่งที่มาของรายรับ) การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามประเภทรายจ่าย ฯลฯ

3.2.2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เขตพื้นที่บริการ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

3.2.2.7 เกียรติยศชื่อเสียง ผลงานดีเด่นที่สถานศึกษาได้รับ

3.2.3 วิธีดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายใน

3.2.3.1 วิธีดำเนินการ กล่าวถึงร่องรอยหลักฐานของความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในตามปรัชญาและพันธกิจของสถานศึกษาในภาพรวม อธิบายเกี่ยวกับโครงการ หรือกิจกรรมที่สถานศึกษา ได้ดำเนินงานซึ่งแสดงถึงความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายใน

3.2.3.2 ผลการดำเนินงาน อธิบายผลที่ได้จากการดำเนินงาน ซึ่งแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของความพยายามในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามตัวบ่งชี้

3.2.3.3 ผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ พิจารณาจากร่องรอยหลักฐานเกี่ยวกับความตระหนัก ความพยายามและผลสัมฤทธิ์ แล้วสรุปผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ว่าประสบผลสำเร็จในระดับใด โดยประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ในทุกมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และประเมินภาพรวมรายมาตรฐานจากค่าฐานนิยมของตัวบ่งชี้

3.2.4 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา

3.2.4.1 ผลการประเมินตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ควรทำรายงานและสรุปผลในรูปตารางหรือแผนภูมิ

3.2.4.2 จุดอ่อนจุดแข็ง ของสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐานที่เป็นจุดแข็ง หมายถึง มาตรฐานที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี

3.2.4.3 แผนพัฒนาสถานศึกษา จากการประเมินตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน นำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป โดยกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ โครงการ/ กิจกรรม ตามความเหมาะสม

3.2.5 ภาคผนวก สถานศึกษานำเสนอข้อมูล สถิติต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ขวัญเรือน อรุณพงษ์ (2545) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการเตรียมความพร้อมและความคิดเห็นของบุคลากรในการประเมินผลภายในของ โรงเรียนเบจมราชรังสฤษฎิ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าความคิดเห็นบุคลากรในการประเมินผลภายในของ โรงเรียนเบจมราชรังสฤษฎิ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่างบุคลากรชายกับบุคลากรหญิง ไม่แตกต่างกัน

จิระภา สมักรเสวี (2543) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดการและการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานของ โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการและการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานของ โรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารกับครู รวมทั้งผู้บริหารและครูชาย กับผู้บริหารและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการและการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ชรินทร์รัตน์ เพ็ชระ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกัน

ธงชัย พุ่มชลิต (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ธัญญาทิพย์ บุรณพันธ์วิวัฒน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2543 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม อยู่ในระดับน้อย และอุปสรรคสำคัญของ

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เกิดจากบุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความร่วมมือในการดำเนินการ

พรรณทิพา จันทรกระจำจ (2546) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี พบว่าการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนเพศชายกับผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง โดยผู้บริหารโรงเรียนเพศชายมีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง

ยุพล สมปอง (2543) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า จำนวนครูเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน หรือจำนวนครูเมื่อเทียบกับจำนวนห้องเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด แหล่งความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาคือส่วนใหญ่ทราบจากเอกสารและการอบรมสัมมนา การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสามารถใช้ได้กับโรงเรียนทุกขนาด และการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู

วิเชียร บัวเรือง (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการดำเนินงานรับการประเมินคุณภาพภายใน โรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม จังหวัดสระแก้ว พบว่าความพร้อมในการดำเนินงานเพื่อรับการประเมินภายใน โรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสูงกว่าครูผู้สอน

วรรณิ ดิประชา (2544) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนในเขตสังฆมณฑลราชบุรี พบว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนเอกชนในเขตสังฆมณฑลราชบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ ไม่แตกต่างกัน

สิงหา คงงาม (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่าผู้บริหารกับครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

สุทธิ สุวรรณपाल (2542) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อภิศักดิ์ คงเจริญ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อระดับความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสูงกว่าครูปฏิบัติการสอน

งานวิจัยต่างประเทศ

บรูกส์ (Brooks, 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพและการวางแผนปรับปรุงการศึกษาพิเศษ ในมลรัฐอิลลินอยส์ (Illinois) โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการการบริหารการศึกษาพิเศษจำนวน 114 คน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการการบริหารการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เชื่อว่าการประกันคุณภาพและการวางแผนปรับปรุงการศึกษาพิเศษจะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ

สมุทส์ (Smuts, 2005) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพการฝึกหัดครูของสถาบันการฝึกหัดครู โดยศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาชิยา (Tshiya College of Education) ซึ่งเป็นวิทยาเขตหนึ่งของมหาวิทยาลัยแห่งประเทศแอฟริกาใต้ (University of South Africa) ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดควาจัวเหนือ (North Qwaqwa) โดยการศึกษาเป็นลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยผลการวิจัยพบว่าการประกันคุณภาพขึ้นอยู่กับรูปแบบที่มีคุณสมบัติเหมาะสมหรือสอดคล้องกับนโยบายการฝึกหัดครูที่นักการศึกษาควรยึดเป็นแบบอย่างในการดำเนินงาน

เหงินยา (Ngwenya, 2004) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพของการศึกษาอุดมศึกษาในประเทศแอฟริกาใต้ โดยศึกษาเชิงกรณีกับมหาวิทยาลัยแห่งเดอร์บัน-เวสต์วิลล์ (University of Durban-Westville) ผลการศึกษาพบว่า การประกันคุณภาพการอุดมศึกษาโดยลักษณะการกระจายอำนาจจะมีผลดีกว่าการประกันคุณภาพแบบรวมอำนาจ และผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการพัฒนาวิชาการ (Academic development) กับการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ซึ่งมีความหมายที่ไม่เหมือนกัน โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ของหลักการในการดำเนินงาน